

UCHWAŁA NR XXXI/176/09
RADY MIASTA GRAJEWO

z dnia 30 stycznia 2009r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2009 rok.**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, Nr 115, poz. 793, Nr 176, poz. 1238), art.10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz. 1485, z 2006r. Nr 66, poz. 469, Nr 120, poz. 826, z 2007r. Nr 7, poz. 48, Nr 82, poz. 558) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2009 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
mgr Grzegorz Curyło

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2009 ROK.**

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1. 1. Zadania związane z prowadzeniem działań profilaktycznych i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należą do zadań własnych gmin zgodnie z art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, Nr 115, poz. 793, Nr 176, poz. 1238), zwanej dalej ustawą. Zadania miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2009 r. jest kontynuacją zadań realizowanych w mieście w latach poprzednich. Program oparty jest na bazie Narodowego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjętego przez Rząd RP na posiedzeniu w dniu 26 września 2000 roku, Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz na analizie stanu problemów alkoholowych na terenie Miasta Grajewo, stanowiącej załącznik do niniejszego programu. Z uwagi na niejednokrotne powiązanie problemów alkoholowych z zażywaniem środków psychoaktywnych, niniejszy program został rozszerzony o dodatkowe elementy dotyczące problemu narkomanii.

Realizatorem i koordynatorem programu w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest Pełnomocnik Burmistrza Miasta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, natomiast w

zakresie przeciwdziałania narkomanii jest Pełnomocnik Burmistrza Miasta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie.

II. CELE STRATEGICZNE PROGRAMU

§ 2. 1. Cele ogólne:

- 1) zmniejszenie rozmiarów istniejących już problemów alkoholowych i narkomanii,
- 2) podnoszenie świadomości mieszkańców miasta Grajewo w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu,
- 3) budowanie wsparcia dla działań na rzecz zdrowia publicznego,
- 4) wszechstronne wspieranie rodzin, w których występuje problem uzależnienia.

2. Cele operacyjne programu:

- 1) zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych członków rodzin,
- 2) zwiększenie dostępności pomocy socjalnej, psychologicznej i socjoterapeutycznej wobec dzieci i młodzieży z rodzin z problemami alkoholowymi w domu,
- 3) wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży,
- 4) rozwinięcie profilaktyki rodzinnej – uczenie rodziców umiejętności wspierania abstynencji dzieci (edukacja dorosłych),
- 5) promocja zdrowego stylu życia – profilaktyka poprzez sport,
- 6) kontrola działalności gospodarczej w zakresie obrotu napojami alkoholowymi poprzez konsekwentne egzekwowanie zakazu podawania i sprzedaży alkoholu nieletnim.

III. ZADANIA PROGRAMU

Zadanie 1

§ 3. 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem :

- 1) zapewnienie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków w ramach działalności Klubu „Zdrowie i Trzeźwość”,
- 2) prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków:
 - a) zatrudnienie psychoterapeuty oraz psychologa,
 - b) prowadzenie działań mających na celu poprawienie funkcjonowania rodziny, w której występuje problem alkoholizmu, narkomanii, zapobieganie przemocy w rodzinie, odzyskiwanie prawidłowych funkcji społecznych i rodzinnych,
- 3) rozpowszechnianie informacji o:

- a) chorobie alkoholowej i narkomanii oraz o możliwościach ich leczenia,
 - b) o punktach udzielających pomocy i wsparcia,
 - c) ruchach samopomocowych,
 - d) grupach AA,
 - e) grupach wsparcia (wstępne motywowanie do terapii),
- 4) prowadzenie pomocy indywidualnej z zakresu psychologii i prawa,
- 5) wspieranie działalności Klubu „Zdrowie i Trzeźwość” poprzez:
- a) pomoc w organizowaniu imprez kulturalnych dla członków Klubu,
 - b) organizowanie opieki połączonej z programem edukacyjnym dla dzieci rodziców uczestniczących w grupach samopomocowych i grupach wsparcia,
 - c) uzupełnienie wyposażenia Klubu w pomoce i sprzęt niezbędny dla prowadzenia zajęć terapeutycznych,
- 6) dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób i instytucji realizujących zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- 7) zakup i dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych dotyczących narkomanii, nikotynizmu oraz choroby alkoholowej, a także opracowywanie i wydawanie ulotek oraz informatora w tym zakresie,
- 8) inne zadania wynikłe w trakcie roku, mające wpływ na zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Zadanie 2

§ 4. 1. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

2. Wspieranie działalności świetlicy socjoterapeutycznej przy Grajewskim Klubie „Zdrowie i Trzeźwość” poprzez:

- 1) stworzenie dzieciom doświadczeń społecznych umożliwiających przebudowę sądów poznawczych, wzorców zachowań i nauczanie umiejętności właściwego odreagowania emocjonalnego,
- 2) realizowanie przez psychologa programu profilaktyczno-edukacyjnego pt. „Zanim spróbujesz”.

3. Organizowanie pracy psychologa w klubie „Zdrowie i Trzeźwość”.

4. Udostępnianie rzetelnych informacji o możliwościach korzystania z profesjonalnej pomocy psychologicznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i dla ofiar przemocy w rodzinie w ramach działalności punktu konsultacyjnego przy Klubie „Zdrowie i Trzeźwość”.

5. Prowadzenie grup wsparcia dla członków rodzin alkoholików.

6. Dofinansowanie obozów dla dzieci i młodzieży z problemem alkoholowym w domu.

7. Skoordynowanie działań mających na celu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez współpracę z Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Przeciwalkoholową, szkołami, kościołami i organizacjami pozarządowymi.

8. Kierowanie osób z problemem alkoholowym do lekarzy biegłych (psycholog i psychiatra) – celem wydania opinii o stopniu uzależnienia od alkoholu.

9. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Grajewie o zastosowanie przymusowego leczenia wobec osób uzależnionych od alkoholu.

10. Podejmowanie innych przedsięwzięć likwidujących bądź powstrzymujących zaburzenia funkcjonalności rodzin spowodowane szkodliwością spożywania alkoholu przez ich członków.

Zadanie 3

§ 5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych , a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

§ 6. 1. Profilaktyka w szkole.

2. Wspieranie działań edukacyjno-profilaktycznych realizowanych w szkołach przez pedagogów, wychowawców:

- 1) wdrażanie i realizowanie nowych oddziaływań profilaktycznych np.:debaty szkolne, spektakle teatralne, profilaktyczne programy autorskie,
- 2) realizowanie programów rozwijających umiejętności wychowawcze rodziców i opiekunów.
- 3) kontynuacja programów już realizowanych.

3. Wspieranie miejskich kampanii edukacyjnych promujących trzeźwość i zdrowie, np.: konkursy, happeningi itp.

4. Rozpowszechnianie literatury, informatorów i broszur z zakresu problematyki uzależnień.

§ 7. 1. Profilaktyka pozaszkolna.

2. Wspomaganie organizacji zajęć świetlicowych dla dzieci i młodzieży wywodzącej się z grup ryzyka, w szczególności poprzez:

- 1) dożywianie dzieci uczestniczących na zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej,
- 2) współorganizowanie konkursów: „Nasze bezpieczeństwo”, „Bezpieczne wakacje” oraz innych przedsięwzięć sportowych,
- 3) zorganizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci z problemem alkoholowym w domu.

- 4) zakup czasopism, broszur na potrzeby członków Grajewskiego Klubu „Zdrowie i trzeźwość”.

§ 8. 1. Edukacja publiczna.

2. Propagowanie pozytywnych wzorców zachowań poprzez wspieranie imprez, akcji bezalkoholowych, festynów trzeźwościowych, itp.

3. Współpraca z mediami (telewizją, prasą) w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.

4. Inne zadania służące propagowaniu profilaktyki alkoholowej wynikłe w trakcie roku.

Zadanie 4

§ 9. 1. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.

2. Budowanie lokalnej koalicji osób, służb, instytucji i organizacji w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Udzielanie dofinansowania na realizację zadań instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym, które zgodnie ze swoim statutem realizują zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

4. Wspomaganie różnych działań promujących trzeźwość i zdrowie.

Zadanie 5

§ 10. 1. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa w zakresie reklamy i promocji napojów alkoholowych, z wyjątkiem piwa, którego reklama i promocja jest dozwolona, pod warunkiem przestrzegania wymagań zawartych w art.13¹ ustawy.

2. Kontrola punktów detalicznych i gastronomicznych w zakresie dotyczącym sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.

3. Szkolenie osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Zadanie 6

§ 11. 1. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

§ 12. 1. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Członkowie Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 6% minimalnego wynagrodzenia za pracę ogłaszanego w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” – za wykonanie co najmniej jednego z następujących zadań:

- 1) za przeprowadzenie kontroli w minimum 4 placówkach handlowych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) za udział w co najmniej jednym posiedzeniu zespołu motywującego w sprawach przymusowego leczenia osób uzależnionych od alkoholu,
- 3) za udział w posiedzeniu zespołu opiniującego wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w placówkach detalicznych i gastronomicznych.

3. Podstawą wypłaty wynagrodzenia będzie udokumentowane wykonanie czynności (protokół, notatka służbowa) określonych w ust.2 pkt 1-3.

Załącznik do
Miejskiego Programu Profilaktyki i
Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii
na 2009 r.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE GRAJEWO

Grajewo 2009 rok

WPROWADZENIE

Coraz częściej obserwujemy szerzące się zjawiska patologii społecznej, takie jak: nikotynizm, alkoholizm, narkomania i lekomania. Równolegle do wymienionych problemów zauważalna jest tendencja obniżania się wieku dzieci i młodzieży sięgających po używki.

Funkcjonuje wiele definicji uzależnienia, jednak wszystkie traktują je jako stale wzrastające zaabsorbowanie środkiem lub czynnością uzależniającą, które w miarę upływu czasu stają się przeszkodą w realizowaniu celów życiowych każdego człowieka.

Cz. Cekiera twierdzi, iż uzależnienie jest „procesem lub stanem zależności fizycznej, psychicznej, a niekiedy także społecznej danej jednostki. Stan ten charakteryzuje się systematycznym, niekontrolowanym braniem środka, od którego dana osoba się uzależniła”¹.

Wyróżnia się uzależnienie fizyczne, psychiczne i społeczne.

Uzależnienie fizyczne – polega na wbudowaniu substancji w cykl przemian tkankowych. Substancja psychoaktywna staje się niezbędnym elementem do zachowania biologicznej i chemicznej równowagi ustroju.

Uzależnienie psychiczne – jego cechą charakterystyczną jest odczuwanie w różnym stopniu pragnienia przyjmowania danej substancji. Całe zachowanie człowieka staje się podporządkowane nadrzędnemu celowi, jakim staje się zdobycie i zażycie substancji uzależniającej.

Uzależnienie społeczne – wiąże się z zażywaniem środków psychoaktywnych w konkretnej grupie ludzi. Istotą tego zjawiska jest bardzo silne przywiązanie do grupy oraz przymus respektowania panujących w niej zasad i obyczajów².

Podstawową właściwością zespołu uzależnienia jest silne pragnienie zażywania substancji pomimo szkód, które ona wywołuje. Utożsamianie negatywnych konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych z uzależnieniem jest niestety dość powszechnym błędem popełnianym przez wielu ludzi zaangażowanych w pomoc ludziom walczącym z nałogami.

Tymczasem istotą uzależnienia jest fakt, iż człowiek pomimo wspomnianych szkód, nadal zażywa daną substancję.

Czynnikami, które podwyższają ryzyko powstania nałogu szczególnie u dzieci i młodzieży, są: zła kondycja psychofizyczna, brak wsparcia psychicznego w domu, duże obciążenie zadaniami szkolnymi, duże obciążenie zadaniami szkolnymi przy niesprzyjającej atmosferze wychowawczej w szkole, patologie w najbliższym środowisku³.

¹ Cz.Cekiera „Psychoprofilaktyka uzależnień oraz terapia i resocjalizacja osób uzależnionych. Metody, programy, ośrodki, zakłady i wspólnoty”. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1993, s.16

² Cz.Cekiera „Toksykomania. Narkomania, alkoholizm, nikotynizm” PWN Warszawa 1985

³ B.Kamińska – Buśko, „Młodzież zagrożona uzależnieniem”, Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze

Psychospołecznymi uwarunkowaniami sięgania po środki uzależniające, są: trudności w kontaktach z rówieśnikami, poczucie osamotnienia i nieakceptacji przez grupę rówieśniczą, konflikty rodzinne, trudności i niepowodzenia szkolne, zaburzenia życia emocjonalnego (neurotyczność, niska samoocena, wysoki poziom lęku).

Jedyną skuteczną metodą przeciwdziałania uzależnieniom w społeczeństwie jest **profilaktyka**.

Koniecznym warunkiem wdrożenia skutecznych oddziaływań profilaktycznych jest przeprowadzenie diagnozy zjawiska, jego skali i nasilenia.

METRYKA MIASTA

Miasto Grajewo liczy 22 496 mieszkańców, w tym 10 830 mężczyzn i 11 666 kobiet. Wskaźnik bezrobocia w powiecie grajewskim na dzień 31 października 2008 roku kształtuje się następująco:

Stopa bezrobocia	grudzień 2007	październik 2008
Polska	11,2%	8,8%
Powiat grajewski	19,6%	15,9%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie

Wykaz punktów sprzedaży napojów alkoholowych w okresie od stycznia do września 2007 i 2008 roku.

Liczba punktów sprzedaży detalicznej SKLEPY			Liczba punktów sprzedaży gastronomicznej BARY		
Rodzaj zezwoleń	2007r.	2008r.	Rodzaj zezwoleń	2007r.	2008r.
do 4,5% (piwo)	56	49	do 4,5% (piwo)	18	17
powyżej 4,5% (wino)	25	25	powyżej 4,5% (wino)	7	8
powyżej 18% (wódka)	25	25	powyżej 18% (wódka)	7	6

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Od kilku lat przy Urzędzie Miasta w Grajewie działa komórka pn. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do której zgłaszane są osoby uzależnione od alkoholu niewyrażające zgody na dobrowolne poddanie się leczeniu odwykowemu. Niejednokrotnie wyrządzają one szkody społeczne takie jak: prowadzenie auta pod wpływem alkoholu, niszczenie mienia, zakłócanie porządku publicznego, stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej.

Wnioski do Komisji składają zazwyczaj najbliżsi członkowie rodziny uzależnionego lub instytucje ściśle współpracujące z nią, takie jak: policja, prokuratura, sąd. Następnie Komisja uruchamia procedury mające na celu wszczęcie postępowania sądowego zobowiązującego do leczenia.

Wnioski, które wpłynęły do Komisji w okresie od stycznia do września 2007 i 2008 roku:

	Rok 2007*	Rok 2008**
Liczba wniosków skierowanych przez Prokuraturę Rejonową	30	18
Liczba wniosków skierowanych przez Komendę Powiatową Policji	17	9
Liczba wniosków skierowanych przez Sąd Rejonowy	18	5
Liczba wniosków skierowanych przez członków rodziny	8	10
Ogólna liczba wniosków, które wpłynęły do komisji	73	42
Liczba wniosków złożonych przez MKRPA w Sądzie Rejonowym o leczenie odwykowe	33	21

* dane dotyczą okresu od stycznia do września 2007 roku

** dane dotyczą okresu od stycznia do września 2008 roku

Źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W okresie od stycznia do września 2008 roku w ramach swojej działalności Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- a) zobowiązała 6 osób do uczestnictwa w zajęciach grupy terapeutycznej funkcjonującej przy Klubie "Zdrowie i Trzeźwość" w Grajewie,
- b) zawiesiła postępowanie w przypadku 8 osób,
- c) podjęła procedurę postępowania wobec 7 osób, której jeszcze nie zakończono,
- d) wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego o zajęcie stanowiska wobec 21 osób,
- e) opiniowała wnioski o zezwolenie na sprzedaż detaliczną i gastronomiczną napojów alkoholowych.

Ponadto, w minionym okresie MKRPA wspólnie z policją oraz Strażą Miejską w Grajewie, przeprowadziła 28 kontroli w punktach sprzedaży detalicznej i gastronomicznej napojów alkoholowych. W wyniku dokonanej kontroli, w 3 sklepach stwierdzono nieznaczne uchybienia nie stanowiące podstawy do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

Decyzją z dnia 21.01.2008 roku cofnięto jedno zezwolenie na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% oraz piwa, z uwagi na złamanie obowiązujących przepisów poprzez sprzedaż piwa osobie nieletniej.

Wnioski, które wpłynęły do Komisji w okresie od stycznia do grudnia 2008 roku:

	Rok 2008
Liczba wniosków skierowanych przez Prokuraturę Rejonową	21
Liczba wniosków skierowanych przez Komendę Powiatową Policji	14
Liczba wniosków skierowanych przez Sąd Rejonowy	8
Liczba wniosków skierowanych przez członków rodziny	14
Ogólna liczba wniosków, które wpłynęły do komisji	57

Źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane sporządzone przez Straż Miejską w Grajewie

Rodzaj problemu	2007 rok*	2008 rok**
Liczba osób dorosłych znajdujących się pod wpływem alkoholu, którym udzielono pouczeń	51	93
Liczba osób dorosłych znajdujących się pod		

wpływem alkoholu, które przekazano do KPP w Grajewie	1	3
Liczba zatrzymanych osób nieletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu	1	6
Liczba zatrzymanych osób nieletnich palących papierosy	86	53
Liczba zatrzymanych osób nieletnich, którzy posiadali przy sobie nawet niewielkie ilości narkotyków/środków odurzających	-	-

* dane dotyczą I półrocza 2007 roku

** dane dotyczą I półrocza 2008 roku

Źródło: Straż Miejska w Grajewie

Analizując powyższe wyniki wyraźnie widać, że w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła liczba osób znajdujących się pod wpływem alkoholu i pouczonych przez strażników miejskich.

Nieznacznie, bo o 2 osoby wzrosła liczba osób znajdujących się pod wpływem alkoholu przekazana przez strażników do Komendy Powiatowej Policji w Grajewie. Znacznie, bo aż o 5 osób wzrosła liczba nieletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu zatrzymanych przez strażników. Budujący jest fakt tendencji spadkowej liczby nieletnich palących papierosy.

Dane sporządzone przez Komendę Powiatową Policji w Grajewie

Przestępstwa i wykroczenia związane z nadużywaniem alkoholu i łamaniem przepisów Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Rodzaj przestępstwa/wykroczenia	Rok 2007*	Rok 2008**
Liczba wniosków skierowanych do sądów w związku z prowadzeniem pojazdów w stanie po użyciu alkoholu	25	26
Liczba aktów oskarżenia skierowanych do sądów w związku z prowadzeniem pojazdów w stanie	148	149

nietrzeźwości		
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w pomieszczeniach dla zatrzymanych	145	125
Liczba założonych „Niebieskich kart”	148	95
Liczba osób nieletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu ujawnionych przez Policję	32	59
Liczba sprawców przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	9	12

* dane dotyczą I półrocza 2007 roku

** dane dotyczą I półrocza 2008 roku

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Grajewie

Porównując wyniki zgromadzone przez policję można zauważyć dysproporcję w liczbie osób zatrzymanych do wytrzeźwienia, która w 2008 roku relatywnie obniżyła się o 20 osób. Istotny spadek zanotowano także w liczbie założonych „Niebieskich kart”. W I półroczu 2007 roku założono ich 148, a w 2008 roku 95.

Niepokojący jest jednak fakt, że zdecydowanie zwiększyła się liczba nieletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu (ujawnionych przez Policję) z 32 osób do 59 osób. Tendencję zwykłą można także zaobserwować w liczbie sprawców przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W stosunku do ubiegłego roku odnotowano o 3 osoby więcej.

Dane sporządzone przez grajewski Klub „Zdrowie i Trzeźwość”

W Klubie „Zdrowie i Trzeźwość” zatrudniony jest terapeuta uzależnień, psycholog i kierownik klubu.

Klienci Klubu	Rok 2007*	Rok 2008**
Liczba alkoholików, którzy zgłosili się do klubu z własnej, nieprzymuszonej woli	14	31
Liczba osób uzależnionych biorących udział w mityngach prowadzonych przez terapeutę	355	377

Liczba osób współuzależnionych należących do grupy wsparcia	17	17
Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych korzystających z porad psychologa w klubie	39	37
Liczba osób uzależnionych od narkotyków	4	6

* dane zebrane do końca września 2007 roku

** dane zebrane do końca września 2008 roku

Źródło: Klub "Zdrowie i Trzeźwość"

Z powyższego zestawienia wynika, że w stosunku do roku ubiegłego dwukrotnie wzrosła liczba alkoholików dobrowolnie szukających pomocy w Klubie. Można wnioskować, iż wzrasta ich świadomość w zakresie wiedzy o chorobie alkoholowej oraz oferowanej im pomocy w mieście. Podobne spostrzeżenia nasuwają się z analizy liczby osób biorących udział w mityngach prowadzonych przez specjalistę. Porównywalnie wzrosła ona aż o 22 osoby. Niewielką tendencję spadkową odnotowano w liczbie osób uzależnionych i współuzależnionych korzystających z porad psychologa. Na tym samym poziomie utrzymało się zainteresowanie udziałem w grupach wsparcia przez osoby współuzależnione. Niestety, o 2 osoby wzrosła liczba osób uzależnionych od narkotyków.

Dane sporządzone przez Sąd Rejonowy w Grajewie

Informacje zebrane z powiatu grajewskiego:

Rodzaj problemu		Rok 2007*	Rok 2008**
Liczba osób skazanych za znęcanie się nad rodziną		21	17
Liczba osób, które zobowiązano do podjęcia leczenia od uzależnienia alkoholowego	w zakładzie stacjonarnym	20	41
	w zakładzie niestacjonarnym	48	69

Liczba osób, które skazano prawomocnym wyrokiem za jazdę samochodem pod wpływem alkoholu		102	147
Liczba osób skazanych za jazdę rowerem, motocyklem lub innym pojazdem mechanicznym pod wpływem alkoholu		67	141
Liczba osób skazanych za posiadanie narkotyków bądź środków odurzających	osoby dorosłe	10	16
	osoby nieletnie	2	3

* dane zebrane do października 2007 roku

** dane zebrane do października 2008 roku

Źródło: Sąd Rejonowy w Grajewie

Porównując dane z ostatnich dwóch lat można zauważyć zmniejszającą się liczbę osób znęcających się nad rodziną. Odnotowano natomiast prawie dwukrotny wzrost skierowań na przymusowe leczenie osób z problemem alkoholowym. Dotyczy to zarówno terapii prowadzonej w zakładach stacjonarnych, jak też i niestacjonarnych. Podobną tendencję wzrostową można zaobserwować wśród osób skazanych prawomocnym wyrokiem za jazdę samochodem pod wpływem alkoholu. Liczba ich wzrosła o 45 osób. Ponad dwukrotnie zwiększyła się także liczba osób znajdujących się pod wpływem alkoholu, skazanych za jazdę rowerem, motocyklem lub innym pojazdem mechanicznym. Niewiele o ponad połowę wzrosła też liczba osób skazanych za posiadanie narkotyków bądź środków odurzających. Okazuje się, że to dorośli dopuszczają się łamania prawa w tym zakresie.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI. METODOLOGIA BADAŃ

W celu przybliżenia problemu zagrożenia alkoholem, nikotyną i narkomanią, przeprowadzono badania ankietowe wśród gimnazjalistów, których najczęściej uznaje się za grupę inicjującą i najbardziej eksperymentującą z wszelkiego rodzaju używkami. Ponadto przeprowadzono test przesiewowy „CAST” mający na celu zbadanie skali zjawiska spożywania alkoholu w domach rodzinnych uczniów.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD GIMNAZJALISTÓW

POSTAWY MŁODZIEŻY WOBEC ALKOHOLU

Wśród 200 uczniów gimnazjów w Grajewie przeprowadzono anonimową ankietę i uzyskano następujące wyniki:

1. Jestem całkowitym abstynentem

Na to pytanie twierdząco odpowiedziało ponad $\frac{3}{4}$ ankietowanych, tj. **76,5%**. Jeszcze rok wcześniej na to samo pytanie twierdząco odpowiedziało tylko **66,5%** badanych gimnazjalistów.

2. Interesuje mnie temat uzależnień i chcę skontaktować się ze specjalistami w tym zakresie, by zrozumieć zachowania osób uzależnionych.

36,4% uczniów biorących udział w badaniu uznało, iż odczuwa potrzebę kontaktu ze specjalistą w celu przybliżenia im mechanizmów sterujących zachowaniem człowieka uzależnionego. W ubiegłym roku uzyskano podobny wynik tj. **36,8%**.

3. Chcę uczestniczyć w spotkaniach poświęconych tematyce zagrożeń i uzależnień.

Aż **65,3%** ankietowanych zadeklarowało chęć pogłębiania wiedzy nt. zagrożeń i uzależnień podczas organizowanych dla nich spotkań.

Powyższa informacja wskazuje na zainteresowanie powyższą tematyką prawie dwóch z trzech ankietowanych. Jest to zapewne cenna wskazówka dla osób pracujących z młodzieżą, aby organizować zajęcia, wyjazdy o charakterze profilaktycznym dla uczniów zainteresowanych tematem. Takie przedsięwzięcia mogłyby zaowocować powstaniem pozytywnej grupy liderów w młodzieżowym środowisku.

4. Czy chciałbyś/abyś spotykać się z ludźmi, którzy bawią się na trzeźwo?

Twierdząco odpowiedziało **81%** badanych. Wynik ten wskazuje na pojawienie się dużej potrzeby przebywania i zabawy w gronie ludzi trzeźwych. Pomimo dużego potencjału twórczego jakim odznacza się dorastająca młodzież, zauważalne jest pragnienie naturalnej radości i potrzeby autentycznych więzi z rówieśnikami. Informacja ta jest cennym sygnałem dla nauczycieli, rodziców i samych nastolatków o ich potrzebach. Młodzież pijąca intensywnie jest zdecydowaną mniejszością, jednak swoim zachowaniem zwraca na siebie uwagę wychowawców, rówieśników tworząc rodzaj fałszywej normy przyzwolenia na upijanie się przez młode osoby. Porównując wyniki z ubiegłego roku można zaobserwować pozytywną zmianę u młodych ludzi w postrzeganiu trzeźwego towarzystwa. Rok wcześniej znacznie mniej ankietowanych deklaroowało chęć spotkań w towarzystwie osób niepijących – ponad **77%**.

5. Potrzebujesz pomocy dla siebie, bliskiego, znajomego?

W odpowiedzi na tak postawione pytanie **8,7%** gimnazjalistów poprosiło o pomoc. Fakt, że osoby te dostrzegają problem i proszą o pomoc jest niezwykle znaczący dla zapobiegania problemom alkoholowym. Według Ogólnopolskiego Raportu Programu Profilaktycznego NOE jest około **11,9%**

osób proszących o pomoc. W porównaniu do poprzedniego roku, pomocy dla siebie lub znajomych szukało wówczas zdecydowanie mniej osób tj. **6,5%**.

6. Czy upiłeś się w ciągu ostatnich 3 miesięcy?

Ogółem **28,4%** respondentów przyznało się, że w okresie ostatnich 3 miesięcy zdarzyło im się upić. Według danych zamieszczonych w Ogólnopolskim Raporcie Programu Profilaktycznego NOE okazuje się, że liczba abstynentów gwałtownie spada w szkole średniej, zatem wydaje się, że wzmacnianie postawy wstrzemięźliwości od alkoholu jest najskuteczniejsza przed przekroczeniem progu przechodzenia ze szkoły podstawowej, czy gimnazjum do szkoły średniej. Rok wcześniej znacznie mniej uczniów przyznało się do upicia – **23,8%**.

7. Czy w tym okresie piłeś choć raz piwo?

Na to pytanie **65,2%** ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Można przypuszczać, że przynajmniej co drugi uczeń gimnazjum na przełomie krótkiego odcinka czasowego – 3 miesiące – spożywa alkohol w postaci piwa. Porównując uzyskany wynik do ubiegłorocznego, zauważa się niestety znaczny wzrost spożycia piwa wśród nieletnich – **52,9%**.

8. Czy w tym okresie piłeś choć raz wódkę?

Aż **46,8%** gimnazjalistów potwierdziło, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy sięgnęło po jeden z najmocniejszych alkoholi jakim jest wódka. Najbardziej niepokojące są jednak dane dotyczące spożywania alkoholu przez dziewczęta w równym stopniu z chłopcami. Jeszcze do niedawna, to chłopcy stanowili wiodącą grupę w eksperymentowaniu z alkoholem. Obecnie różnice te coraz bardziej zacierają się i obserwuje się znaczący wzrost upijania się dziewcząt. W ubiegłym roku **30,2%** badanych uczniów przyznało się do spożywania wódki w ciągu ostatnich 3 miesięcy.

	Rok 2007	Rok 2008
Czy upiłeś się w ciągu ostatnich 3 miesięcy?	23,8%	28,4%
Czy w tym okresie piłeś choć raz piwo?	52,9%	65,2%
Czy w tym okresie piłeś choć raz wódkę?	30,2%	46,2%
W czasie ostatnich 3 miesięcy upiło się:	16,7% dziewcząt	27,3% dziewcząt
W czasie ostatnich 3 miesięcy upiło się:	30,3% chłopców	29,7% chłopców

W ciągu ostatnich 3 miesięcy upiło się **28,4%** badanych gimnazjalistów, piwo piło **65,2%**, a wódkę piło **46,2%**. Dziewczeta są bardziej powściągliwe od chłopców. W czasie ostatnich 3 miesięcy upiło się **27,3%** dziewcząt i **29,7%** chłopców.

Niepokojący jest fakt, że co czwarty uczeń (**28,4%**) upił się w ciągu ostatnich trzech miesięcy, co drugi (**46,2%**) pił wódkę, a dwóch na trzech (**65,2%**) piło piwo.

Wśród ankietowanych przeprowadzono także krótki test przesiewowy na temat picia alkoholu we własnej rodzinie. Wyniki te są dość niepokojące i przedstawiają się następująco:

	Liczba osób ankietowanych	Brak problemu	Nadużywanie	Podejrzenie o uzależnienie od alkoholu
Rok 2007	191	73,3%	11%	15,7%
Rok 2008	236	79,2%	11%	9,7%

Wyniki testu mają charakter uproszczony. Test nie jest narzędziem diagnostycznym, dlatego jego wyniki należy traktować jako **możliwość występowania** nadużywania alkoholu – „problem drinking” lub **prawdopodobieństwo występowania** problemu alkoholowego w rodzinie. Warto jednak zauważyć, że prawie **21%** młodych ludzi, prawdopodobnie jest uwikłanych w problemy alkoholowe w domu rodzinnym, a tylko **8,7%** poprosiło o pomoc.

Dokonując porównania wyników z ostatnich dwóch lat wyraźnie widać, że liczba osób nadużywających alkoholu jest stabilna. Można także zauważyć zmniejszenie się problemu uzależnienia od alkoholu w rodzinach respondentów.

WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD GIMNZJALISTÓW

POSTAWY MŁODZIEŻY WOBEC NARKOTYKÓW

Dostępność narkotyków w szkole:

- **96%** uczniów twierdzi, że w szkole **nigdy nie byli namawiani** do zażycia narkotyku
- **3%** uczniów podało, że **kilka razy w szkole proponowano** im narkotyki
- **1%** uczniów przyznał, że **wielokrotnie namawiano ich w szkole**

do zażycia narkotyków

Można przypuszczać, że na ogół w szkole zjawisko rozprowadzania narkotyków jest znikome.

Dostępność narkotyków poza szkołą:

- 87% respondentów informuje, że **nigdy nie byli namawiani** do zażycia narkotyków poza terenem szkoły
- 4% respondentów przyznaje jednak, że **tylko raz proponowano im narkotyki** poza szkołą
- 3% ankietowanych twierdzi, że **kilkakrotnie namawiano ich** do zażycia narkotyków poza szkołą
- 6% badanych podało, że **wielokrotnie poza szkołą nakłaniano ich** do zażycia narkotyków

Zdecydowanie częściej narkotyki proponowane są uczniom poza murami szkoły.

Wyniki badań wskazują jednak na podzielone zdania respondentów co do dostępności narkotyków w mieście:

- 37% ankietowanych przypuszcza, że **bez trudu może zdobyć narkotyki**
- 30% badanej populacji uważa, że **raczej trudno jest zdobyć narkotyki**
- 15% respondentów uważa, że **bardzo trudno jest zdobyć narkotyki**
- 18% ankietowanych jest odmiennego zdania i uważa, że dostęp do narkotyków nie jest łatwy, jednak w razie potrzeby **wiedzą do kogo się zwrócić, aby je zdobyć**

Zdecydowana większość uczniów (45%) uważa, że dostęp do narkotyków nie jest łatwy, ale korzystając ze swoich kontaktów (18%), może zawsze je zdobyć. 37% badanych gimnazjalistów twierdzi, że nie widzi przeszkód w zdobyciu narkotyków.

Eksperymentowanie z narkotykami:

- 94% ankietowanych potwierdziło, że **nigdy nie zażywało narkotyków**
- 75% respondentów **nie zna** koleżanek i kolegów, którzy zażywają narkotyki
- 12% twierdzi, że **zna kilku takich uczniów**
- 7% badanych **zna tylko jednego ucznia**, który regularnie zażywa narkotyki
- 5% ankietowanych podaje, że **próbowało już narkotyków raz lub kilka razy**
- 1% badanych uczniów przyznaje, że **regularnie zażywa narkotyki**

Badania potwierdzają, że niewielki procent uczniów eksperymentował już z narkotykami, a jednostki regularnie je zażywają.

Najczęściej używane przez młodzież narkotyki:

- 11% badanych uczniów potwierdza stosowanie **marihuany**
- 4% badanej populacji przyznaje, że eksperymentowało z **substancjami wziwnymi** takimi jak rozpuszczalniki i kleje
- 3% ankietowanych przyznaje, że zażywało **amfetaminę**
- 2% próbowała **LSD**

Najbardziej popularnym narkotykiem wśród młodzieży jest zdecydowanie marihuana.

Postawy uczniów wobec narkotyków

- 67% badanych jest przekonana, że w razie zaproponowania zażycia narkotyku na pewno stanowczo odmówi
- 19% adwersarzy nie sądzi, aby ktokolwiek zaproponował im narkotyki
- 8% uczniów grupy reprezentatywnej przyznaje, że z ciekawości spróbowałoby narkotyku
- 6% uczniów twierdzi, że chętnie spróbuje narkotyku

Pomimo zagrożeń wynikających ze stosowania narkotyków 14% badanych deklaruje chęć ich spróbowania. Niewiele ponad połowa badanych jest przekonana o swojej asertywności w sytuacjach zachęcania ich do zażycia narkotyku.

POSTAWY MŁODZIEŻY WOBEC NIKOTYNY I ALKOHOLU

Palenie papierosów przez uczniów

- 59% uczniów, nigdy nie próbowało palenia papierosów
- 22% uczniów przyznaje się, że próbowało raz lub dwa palić papierosy
- 11% podaje, że czasami pali papierosy
- 8% twierdzi, że codziennie pali papierosy

41% badanych uczniów ma już za sobą inicjację nikotynową. Prawie 8% reprezentatywnej grupy przyznaje się do regularnego palenia papierosów, a 11% do nieregularnego.

59% przebadanej młodzieży (grupa stanowiąca zdecydowaną większość), nigdy nie próbowała palenia papierosów. Niestety, 22% ankietowanych przyznało się do eksperymentowania z papierosami.

Świadomość rodziców nt. palenia papierosów przez ich dzieci

Według informacji podanych przez badanych uczniów:

- 40% badanych uważa, że ich **rodzice nie wiedzą** o paleniu przez nich

- papierosów
- 9% respondentów nie wie, czy ich **rodzice domyślają się**, że oni palą papierosy
- 6% ankietowanych podaje, że ich **rodzice wiedzą** o problemie palenia przez nich papierosów

Tylko nieliczni rodzice są świadomi, bądź domyślają się, że ich dzieci palą papierosy.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE W MIEŚCIE GRAJEWO

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na władze samorządowe obowiązek prowadzenia profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej w szczególności wśród dzieci i młodzieży. W związku z powyższym w szkołach prowadzone są programy profilaktyczne, które z uwagi na osoby je realizujące można podzielić je na dwa rodzaje:

- programy realizowane przez nauczycieli w ramach zadań spoczywających na szkole
- programy realizowane przez instytucje wspierające działalność szkoły (policja, prokuratura, sąd, poradnia psychologiczno - pedagogiczna) oraz specjalistów z Ośrodków Terapii i Uzależnień prowadzących programy na zlecenie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Miasta w Grajewie.

Treści realizowane w szkołach zawarte są głównie w szkolnym programie profilaktycznym, programach wychowawczych oraz programach edukacyjno – profilaktycznych prowadzonych przez pedagogów szkolnych.

Ponadto szkoły i władze samorządowe podejmują różnorodne działania profilaktyczne mające na celu aktywne zagospodarowanie wolnego czasu uczniów, ukształtowanie odpowiedzialnych postaw z wykształconymi umiejętnościami asertywności, empatii oraz z poczuciem własnej wartości. Wszystkie te zabiegi pełnią nie tylko rolę uświadamiającą, ale także zapobiegającą zagrożeniom i uzależnieniom. Szkoły włączają się w ogólnopolskie kampanie profilaktyczne oraz organizują dodatkowe zajęcia dydaktyczne, sportowe, artystyczne i informatyczne. Przygotowują uroczystości szkolne o charakterze profilaktycznym, włączają się w projekty unijne i we współpracy z Urzędem Miasta organizują wypoczynek w czasie ferii zimowych. Z myślą o dzieciach wywodzących się z rodzin ubogich i zagrożonych patologią organizowane są kolonie i półkolonie letnie. Poza tym szkoły biorą udział w licznych konkursach o charakterze profilaktycznym.

W okresie od stycznia do września 2008 z inicjatywy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych zrealizowano następujące programy:

- **6 edycji** programu profilaktycznego **NOE II** – kontynuacja programu NOE – I klasy gimnazjum (po dwie edycje w każdej szkole) . Wiodącym celem programu jest zmniejszenie ryzyka inicjacji alkoholowej wśród młodzieży. Spotkania skierowano zarówno do uczniów, jak i rodziców. Program składa się z 3 części: I – „Miłość rodzinna”, II – „Miłość partnerska”, III – „Być rodzicem”. Program został zaakceptowany przez specjalistów Ministra Zdrowia i Edukacji Narodowej jako dobra propozycja wychowawcza.
- **6 edycji** programu profilaktycznego **“Przeciw narkotykom – ku afirmacji życia”** – część ogólnopolskiej kampanii **”Szkoła wolna od narkotyków”** – klasy II gimnazjum. Program porusza problematykę alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i innych uzależnień. Pomaga uświadomić istotę zdrowego stylu życia oraz pozytywnego zachowania wobec zjawisk społecznych (telewizja, komputer, Internet, gry hazardowe, przemoc, sekty, itp.).

Ponadto MKRPA co roku organizuje dzieciom i młodzieży zajęcia rekreacyjno – sportowe, które odbywają się 2 razy w tygodniu.

Dodatkowo Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współorganizuje:

- Międzynarodowy „Bieg Wilka”
- Powiatowy Finał Konkursu „Nasze Bezpieczeństwo” propagujący bezpieczny wypoczynek, a także zdrowy i sportowy styl życia,
- Półkolonie letnie zorganizowane przy parafii Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i Św. Ojca Pio w Grajewie
- Festyn Rodzinny „Serce za serce, rzecz za rzecz”
- Festyn pn. ”Jarmark Średniowieczny”
- Powiatowy „Dzień Ziemi”.

MKRPA stale prowadzi działalność informacyjno – edukacyjną poprzez zakup i upowszechnianie materiałów do prowadzenia zajęć wychowawczych i profilaktycznych w szkołach: książki, ulotki.

W związku z powyższym można sformułować strategiczne kierunki realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Grajewie na przyszłe lata:

1. Prowadzenie działań profilaktycznych, a w szczególności profilaktyki środowiskowej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych:

- realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe, gdyż po przejściu do gimnazjum zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych
 - w związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież, a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki), czy też adekwatnych sposobów zachowania się w sytuacjach przemocowych
 - wzrost dostępności programów edukacyjnych dla dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców
 - szkolenie pedagogów szkolnych, wychowawców, nauczycieli w zakresie prowadzenia programów profilaktycznych związanych z agresją.
2. Współpraca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
 3. Dalsze wspieranie i rozszerzanie działalności świetlicy socjoterapeutycznej oraz Klubu „Zdrowie i Trzeźwość”.
 4. Upowszechnianie wiedzy wśród osób uzależnionych i współuzależnionych nt. działalności Poradni Odwykowej przy Szpitalu Ogólnym oraz Klubu „Zdrowie i Trzeźwość”.
 5. Uświadamianie społeczności lokalnej procedur zakładania Niebieskiej Karty.
 6. Rozszerzenie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
 7. Rozważenie możliwości przygotowania i przeprowadzenia programu terapeutycznego dla sprawców przemocy w rodzinie.
 8. Konieczne jest tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki angażującego wiele grup społeczności lokalnej: młodzieży, rodziców, wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu.

Powyższą Diagnozę opracowała Pani Beata Kasiak – pedagog Szkoły Podstawowej Nr 2 w Grajewie w oparciu o materiały zgromadzone przez Barbarę Kochanowską - Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.